

דפי עיון

"ליהודים היתה אורה" אמר רבי יהודה:
אורה - זו תורה.

וכך הוא אומר:

"כי נר מצוה ותורה אור" [מגילה ט"ז]

לזכרה של: אורה מושקוביץ ע"ה
משואות-יצחק

במפרשים

יו"ל ע"י מ. מושקוביץ * משואות-יצחק 79858 ד.ג.שדה-גת * טל': 08-8616173 * פקס: 08-8616174

שנת תשע"ו

פרשת ויגש

א. המהר"ל מפראג עם פירוש הרב זלצר .

פרק מדה' פסוק ב': "והנה עיניכם רואות ועיני אחי בנימין כי פי המדבר אליכם"

(בראשית מ"ה י"ב)

רש"י: ועיני אחי בנימין; (מגילה טז) השוה את כולם יחד לומר שכשם שאין לי שנהא על בנימין אחי שהרי לא היה במכירתו כך אין בליכי שנהא עליכם.

מדה כנגד מדה

בנושא השנהא והיחס לשונא נכתב רבות. נתיחס לנקודה אחת: האם מותר לשמוח בצרתו של שונא? אומר על כך הפסוק במשלי: "שמח לאד לא ינקה" (משלי י"ז). ומשמעות הדבר: מי ששמח ברע שבא על שונאו סופו שהצרה תבוא עליו. מדוע? מסביר המהר"ל:

"שמח לאד לא ינקה" כי השמח ברע הוא חפץ ברע. דאם לא היה חפץ ברע אפילו ברע של שונאו לא היה חפץ. וכיון שחפץ ברע הוא לוקח רע לעצמו מפני שהוא חפץ ברע לכך (-לכן) רע יבוא לו.

(דרך חיים ע' ר"א)

אשכול

1. האם ומה הקושי האפשרי בפסוקנו?
2. איך רש"י צונה על כך?
3. פרשנו מפיין כאן אימור נוסף של "מידה כנגד מידה" איך, ומה זה מוסיף לצנין?
4. התוכל להסביר את הרציון שהמהר"ל אומר כאן?

* * *

ב. קדושת לוי .

פרק מו' פסוק ד':

וזהו אנכי אעלך, כשאני נותן לאדם עליות, יהיה עיקר כוונתו גם עלה, כדי להעלות עם ה' לעבוד ה':

יבואר, אנכי אעלך גם עלה. רמז, כשהשם יתברך נותן לאדם עליות, אזי לא יהיה התענוג להעליה שלו, רק עיקר כוונתו יהיה גם עלה, כדי להורות לעם ה' דרך ה', ולהעלות ניצוצות לה.

ויגש

אלות

1. פרשנו - כדרכו בהרבה מקומות - מוציא את פסוקנו מן הפס', איך מתאפשר לו הדבר כאן?
2. מה פדיוק לומר פרשנו לפי זה?

* * *

ויאמר יוסף מרפבתו ויעל לקראת ישראל אביו נשנה :

ג. תועלויות להרלב"ג.

דיח) **ראוי** לאדם לכבד הוריו כפי מה שאפשר, ולא ימנעו מזה עולם הללחתו בממשלה ובשלטנות וטרתו בעסקים. ולזה תמלא שיוסף עם היותו מוסל בכל ארץ מצרים והיה עם זה משביר לכל עם הארץ ולכל עם שאר הארצות הקרובות הנה נודרו ללאת לקראת אביו לכבדו ולראות פניו :

ויאמר יוסף אל אחיו ואל בית אביו אעלה ואנידה קפרעה וגו' :

ריט) **ראוי** לשלם להתרחק בחזקת היד מהפעלויות הנפשיות אשר זיקוהו. ולזה תמלא כי מפני שהבן יוסף שכבד יתפעל יותר מהראוי מהשמחה אם יעמוד עוד פניו ויבכה על זאוריו השתדל יוסף שיפרד ממנו עם עולם התשוקה שהיה לו לראותו:

אלות

1. מה פדיוק לומר פרשנו קטע הראשון?
2. הצלחה, שלטון, עסקים הם שלו סיבות אפשריות שהאם יאנח מלצות את חופתו, התוכף להרחיק?
3. מה מציק אל פרשנו פגואו לפאר את הקטע השני?
4. מה פדיוק היה המצב שיוסף נאלץ להתמודד איתו?

* * *

ד. הכתב והקבלה .

. ד"ח עד הנכ

פרק מו' פסוק ל':

הייתי מת המיד, ואם בא המותה אלי לא היה ממית איש-חי אלא גברא קטילא קטיל. ועכשיו שגשמי חזרה לי כמקדם המותה אלפה ותקרא בי מיתה כשמות. / ד"ח כל זמן שיחיה האדם בחיי לער ואנחה ויבואו אליו ימי הרעה יחיה בחיים ההם זמן ארוך לא ימות לשחת לכלה הפשע ולהתם ימי בכייתו. אך אם יבוא לו שמחה וששון תיכף ומיד יעלה מות בחלוניו. וזה גלוי וידוע לכל באי תבל זה וידעתיו גם אני בשצרון לבי וככה דברי חז"ל ג' מהנות טובות נתן הקדוש ברוך הוא לישראל ולא נתן ע"י יסורין. מה ראתה אסתר שזימנה המן רבה אמר לפני שצר גאון. כל שעברו מ' יום בלי יסורין פורענות מזומנת לו. לכך אמר יעקב עד הנה שהייתי דואג ומלטער לא מתי. אבל עתה ידעתי באמת שאמות מהר צרהיית פניך ששון ושמחה מלאתי וגם יגון ואנחה:

אלות

1. לכאורה מה מקום יצק בפסוק זה?
2. איך מבין את הדברים הקטע הראשון?
3. קטע השני מביא פרשנו רציון נוצר שנראה לכתחילה כמנוסד להטיון, מהו?
4. מה הן המתנות הניתנות רק ע"י יסורים?
5. מהי השאלה בדבר אסתר?
6. לפי זה מהי מסקנתו של יצק?

* * *

פרק מז' פסוק כא':

[כא] וְאֵת הָעַם הַעֲבִיר לְעָרִים. פֶּרֶשׁ רַשִׁי,
 לְהַסִּיר חֲרָפָה מֵעַל אָחִיו, שְׁלֹא
 יֹאמְרוּ גוֹלִים הֵמָּה. וְרַחוּק הוּא שְׂבַעֲבוּר
 תוֹעֵלֶת קֶטֶן זֶה יִבְלַבֵּל יוֹסֵף כָּל הָאָרֶץ. וְעוֹד,
 שְׁלֹא יִקְרָא גוֹלָה וְסוּרָה כִּי אִם מִי שֶׁהָיָה לוֹ
 נַחֲלַת שְׂדֵה וְכָרֶם וְגֵלָה מֵהֶם, אֲבָל יַעֲקֹב לֹא
 הָיָה תוֹשֵׁב בְּשׂוּם מְקוֹם, וְכָל הָאֲבוֹת הָיוּ
 גֵרִים, כִּי כָּבֵד הִתְחַל הַגְּרוּת מִשְׁנוֹלָד יַצְחָק,
 וְלֹא מִצִּינּוֹ שֶׁחָשְׂשׂוּ הָאֲבוֹת לָזֶה. וְיֹדֵת נִכּוֹן
 לְפָרֶשׁ כָּל הַבְּלָבוּל הַלְּזֶה, לְפִי שְׁנֹאמַר:
 "וְאֵהֱבִיתֶם אֶת הַגֵּר כִּי גֵרִים הָיִיתֶם בְּאֶרֶץ
 מִצְרַיִם" (דברים יט), כִּי כָּל מִי שְׁלֹא הָיָה גֵר
 מִימֵי אֵינוֹ מְרִגִישׁ בְּצַעְרוֹ שֶׁל הַגֵּר וְאֵינוֹ חָס
 עַל נַפְשׁ הַגֵּר, אֲבָל מִי שֶׁהָיָה בְּעַצְמוֹ גֵר יוֹדֵעַ
 בְּצַעְרוֹ שֶׁל הַגֵּר, וְכָל דְּעֲלִיָּה סְנִי - לְחֻבְרָה לֹא
 יַעֲבֹד, עַל כֵּן הַעֲבִיר יוֹסֵף הָעַם לְעָרִים, כְּדִי
 שִׁיְהִיוּ כָּלֶם גֵרִים בְּאֶרֶץ לֹא לָהֶם, כְּמוֹ
 שְׁנֹאמַר: "כִּי גֵר יִהְיֶה וְרָעַף בְּאֶרֶץ לֹא לָהֶם"
 (לעיל טו, ג), כִּי הַתּוֹשְׁבִים יִהְיוּ בְּאֶרֶץ לֹא
 לָהֶם, כְּדִי שִׁיְרְגִישׁוּ בְּצַעְרוֹ שֶׁל הַגֵּר. וְיִכּוֹל
 לְהִיּוֹת שְׂגֵם רַשִׁי נִתְפָּוֵן לָזֶה, כִּי זֶה הִיא
 הַחֲרָפָה שִׁיְחַרְפוּם לוֹמְרִים: גוֹלִים אַתֶּם, וְלוֹ
 חֲפֵץ ה' בְּטוֹבְכֶתֶם - לָמָּה אַתֶּם גוֹלִים? וְאִם
 כֵּן מִתֵּר לְהִרְעֵ לָכֶם. עַל כֵּן הַעֲבִיר אוֹתָם יוֹסֵף
 לְעָרִים, כְּדִי שִׁיּוֹכְלוּ לְהַשִּׁיב לָהֶם: גַּם אַתֶּם
 הִתְחַלִּיתֶם כְּמוֹנוֹ (על פי ישעיה יד).

דְּבַר אַחֵר, לִכְנֹף הַעֲבִיר אוֹתָם יוֹסֵף לְעָרִים,
 כִּי רָאָה שִׁיַּעֲקֹב וּבְנָיו נִתְיָשְׁבוּ בְּאֶרֶץ
 גִּשְׁן, וַיִּאֲחָזוּ בָּהּ לְהִיּוֹת לָהֶם אֲחֻזָּה וְנַחֲלָה
 בְּאֶרֶץ, וַיֵּשׁ לַחֹשׁ כִּי בִרְבַּ הַיָּמִים יָקוּם מֶלֶךְ
 עָרִין, וַיְדַרֵּשׁ מֵעַל סֵפֶר דְּבַרֵי הַיָּמִים שֶׁל כָּל
 עִיר וַיּוֹשְׁבֶיהָ אֲשֶׁר עָלָיו כְּתוּב זְכוּרֹן כָּל קִרְקַע
 שֶׁל מִי הִיא, וְלֹא יִמָּצֵא לְיִשְׂרָאֵל שׂוֹם זְכוּת
 שֶׁהָיָה לְאֲבוֹתָם בְּנַחֲלָאוֹת, וְאִין אֶחָד מֵהֶם
 יִכּוֹל לְטַעַן קִרְקַע זֶה שֶׁל אֲבוֹתֵי הַיָּתָה, וַיִּגְרָשׂוּם
 מִמֶּנָּה. עַל כֵּן הַעֲבִיר כָּלֶם לְעָרִים, עַד שֶׁשׂוּם
 אֶחָד מֵהֶם לֹא יֵשֵׁב עַל אֲחֻזַּת אֲבוֹתָיו, וַיְהִי
 יִשְׂרָאֵל כְּאֶחָד מֵהֶם, כִּי כָּלֶם יֵשְׁבוּ בְּלֹא חֻזְקָה.

שאלות

1. מה צעה יוסף עבד כב שינה את מצב הצע המצרי?
2. מה פירושו של ר"י ולאמה פרשנו אינו מקבל?
3. מה מצנהו של פרשנו וא"כ הוא מסביר את הצנן?
4. כמה שנים דבריו קטע: "דבר אחר" מן הפירוש הקודם?

* * *